

**SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON YHTEISTOIMINNAN JÄRJESTÄMINEN
MIKKELIN SEUDULLA
- Yhteenveto päätöksentekoa varten**

Mikkelin seudun kuntien seutuvaliokunta päätti kokouksessaan 17.06.2009 käynnistää sosiaali- ja terveystoimen seudullisten yhteistoimintajärjestelyjen kehittämishankkeen. Hankkeeseen ovat osallistuneet Mikkelin kaupunki sekä Hirvensalmen, Juvan, Kangasniemen, Mäntyharjun, Pertunmaan, Puumalan, Ristiinan ja Suomenniemen kunnat. Hankkeelle on nimetty em. kuntien luottamushenkilö- ja virkamiesjohdon muodostama ohjausryhmä ja kuntien sosiaali- ja terveysjohtajien muodostama johtoryhmä.

Hankkeessa on laadittu perustamissuunnitelma, jossa ehdotetaan, että

- em. kunnat yhdessä muodostavat kunta- ja palvelurakennemuutoksen puitelain tarkoittaman sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen, jolla järjestämisvastuu siirretään kuntien yhteiselle toimielimelle, perusturvalautakunnalle ja että
- sosiaali- ja terveystoimien tuotanto sekä siihen liittyvä henkilöstö, erikseen määriteltävä käyttöomaisuus sekä oikeudet ja velvoitteet siirretään perustettavalle liikelaitokselle, jonka työnimenä on käytetty nimitystä "Liikelaitos Mainio".

Yhteistoiminta-alueen ja liikelaitoksen perustamisesta on laadittu kuntalain 76 §:n tarkoittama kuntien yhteistoimintasopimus.

Keskeiset ehdotukset voidaan tiivistää seuraavasti:

- Tavoitteina yhteistoiminta-alueen muodostamisessa on (1) väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen panostaminen, (2) palvelujen tasapuolisen saatavuuden varmistaminen, (3) lähipalvelujen turvaaminen, (4) tasapainoisen palvelurakenteen ja (5) sujuvien palveluketjujen aikaansaaminen, (6) henkilöstön saatavuuden ja osaamisen varmistaminen, sekä (7) kustannusten hallinnan edistäminen
- Toimintaperiaatteina on että, (a) järjestämisvastuulla ja palvelutuotannolla on omat selkeät roolinsa, jotka perustuvat ns. sopimusohjauksen periaatteisiin, (b) palvelutuotanto järjestetään liikkeenjohdollisia periaatteita noudattaen, (c) seudullinen palvelujärjestelmä toimii yhtenäisellä tavalla, ottaen huomioon kuitenkin sen, jos palveluja paikallisesti halutaan tuotettavaksi yli yhteisen toimielimen määrittelemän palvelutason, niistä ao. kunta suorittaa niiden tuotantokustannuksia vastaavan korvauksen, (d) kuntalaskutus perustuu toimipistekohtaiseen tuotehinnoitteluun, (e) kuntien ja liikelaitoksen välillä noudatetaan toimitilojen vuokrausta ja tukipalvelujen hankintaa koskevaa omakustannusperusteista sopimusmenettelyä, sekä (f) kuntien liikelaitokselle siirtämää toimintaa kilpailutetaan ulkopuolisten palvelun tuottajien kanssa vain, jos sitä varten on erikseen määritelty yhteisesti sovitut menettelytavat
- Kunnilta yhteistoiminta-alueen yhteisen perusturvalautakunnan järjestämisvastuuseen siirtyviä toimintoja ovat kuntien sosiaalitoimi kokonaisuudessaan ja perusterveydenhuollon palvelut lukuun ottamatta ympäristöterveydenhuoltoa ja työterveyshuoltoa. Lisäksi yhteistoiminta-alueen järjestämisvastuuseen kuuluvat avohoidon huumevieroitus- ja korvaushoidot, alkoholin käytön katkaisuhoidot sekä psykiatrisen palveluasumisen järjestäminen. Lasten päivähoidon osalta kunta voi valita, siirtääkö se lasten päivähoidon yhteistoiminta-alueen järjestettäväksi vai huolehtiiko se näistä palveluista itse tai muin järjestelyin.

- Järjestelyn yhteydessä perustetaan sosiaalitoimen ja perusterveydenhuollon palveluja tuottava liikelaitos, jolle siirretään kunnista henkilöstö, erikseen määriteltävä käyttöomaisuus sekä oikeudet ja velvoitteet tässä suunnitelmassa jäljempänä esitettävällä tavalla. Henkilöstöä liikelaitokseen siirtyy yhteensä lähes 1 500. Tämän lisäksi liikelaitokseen siirtyy lasten päivähoitohenkilöstöä sen mukaan, mitä kunnat erikseen asiasta päättävät. Siirtyvän toiminnan kokonaiskustannusvaikutus on n. 185 milj. euroa ilman Kangasniemen ja Mäntyharjun kuntien lasten päivähoitoa
- Liikelaitoksen palvelut jäsennetään kotiin annettaviin palveluihin, lähipalveluihin, seutu- palveluihin sekä keskitettyihin palveluihin. Po. palvelut on määritelty yksityis- kohtaisemmin perustamissuunnitelmassa
- Järjestämisvastuuta koskevasta päätöksenteosta huolehtii kuntien yhteinen perusturva- lautakunta, jossa on edustus jokaisesta yhteistoiminta-alueen kunnasta. Lautakunnan kuntakohtaisesta jäsenmäärästä/äänivaltakysymyksistä tulee erikseen sopia poliittisesti. Virkamiesvalmistelussa hankkeen johtoryhmässä on laadittu keskustelun pohjaksi ehdotus, jonka mukaan perusturvalautakunnassa olisi 19 jäsentä siten, että millään kunnalla ei yksin ole äänenemmistöä lautakunnassa. Lautakunnalla on 5- jäseninen yksilöasioiden jaosto
- Palvelujen tuottamista varten liikelaitoksella on 5-jäseninen johtokunta, jossa on edustettuna sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan ja liikkeenjohdon asiantuntemus
- Toimintaa ja taloutta ohjataan valtuustokausittain laadittavilla järjestämissuunnitelmil- la, vuosittaisilla palvelusopimuksilla sekä talousarvioilla
- Järjestämisvastuutehtävien valmistelua varten perusturvalautakunnalla on hallinto- keskus, jossa on lautakunnan esittelijänä toimiva sosiaali- ja terveysjohtaja sekä neljä valmistelutyötä tekevää asiantuntijaa. Järjestämissuunnitelma laaditaan yhdessä sairaanhoitopiirin yhtymähallinnon kanssa, joka sh -piirissä toimii Mainio -hallinto- keskuksen kumppanina erikoissairaanhoidon tilaamisessa
- Järjestämissuunnitelmassa käsitellään koko yhteistoiminta-alueen sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuus, palveluketjujen ohjaus ja sekä palvelurakenne- muutokset, joihin sairaanhoitopiirin suunnitelmat nivoutuvat. Päällekkäiseltä tietojen keruulta, suunnittelulta ja valmistelutyöltä vältytään
- Erikoissairaanhoidon palvelusopimus vuosittain laaditaan yhdessä sairaanhoitopiirin yhtymähallinnon kanssa siten, että se on koordinoitu Mainiolta hankittavien palvelujen kanssa. Palvelusopimus on eritelty kunnittain
- Kunnanvaltuustot päättävät järjestämissuunnitelmista sekä vuosittaisten palvelu- sopimusten ja talousarvioiden toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista oman kuntansa osalta. Kunnat antavat myös lausuntonsa koko yhteistoiminta-aluetta koskevasta palvelusopimuksesta ja talousarviosta
- Yhteinen perusturvalautakunta valmistelee järjestämissuunnitelman ja palvelu- sopimukset sekä päättää kuntien lausuntojen pohjalta koko yhteistoiminta-aluetta koskevien palvelusopimusten hyväksymisestä
- Mikkelin kaupunginvaltuusto päättää osana konsernitalousarviotaan perusturvalauta- kunnan ja sille asioita valmistelevan hallintokeskuksen talousarvion loppusummasta sekä liikelaitos Mainion nettomääräisestä tulostavoitteesta
- Liikelaitoksen johtokunta johtaa ja valvoo liikelaitoksen toimintaa ja taloutta sekä päättää liikelaitoksen talousarviosta

- Seuranta, arviointi ja raportointi järjestetään koko sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevana kokonaisuutena sairaanhoitopiirin kanssa yhdessä siten, että kunnat ja perusturvalautakunta saavat samasta raportoinnista sosiaalitoimen, perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon suunnittelu- ja toteumatiedot yhtenä ja yhtenäisenä kokonaisuutena
- Liikelaitoksen organisaatio muodostetaan siten, että liikelaitos on eriytetty, oman johtokuntansa alaisuudessa toimiva yksikkö Mikkelin kaupungin organisaatiossa. Liikelaitoksella on Mikkelin kaupungin muusta toiminnasta kirjanpidollisesti eriytetty taloutensa, talousarvionsa ja tulosbudjettinsa sekä johtaja ja muutamasta työntekijästä muodostuva hallinto. Liikelaitos jakautuu viiteen toimialueeseen, joilla kullakin on oma johtonsa. Toimialueet jakautuvat vastuualueisiin
- Liikelaitoksen henkilöstöksi siirtyy kuntien siirtyvien toimintojen piirissä toimivat työntekijät. Siirto liikelaitoksen palvelussuhteisiin perustuu erikseen laadittuun siirtosopimukseen, jonka mukaan henkilöstösiirrot suoritetaan entisin palvelussuhde- eduin. Järjestelyt toteutetaan työsopimuslain 1. luvun 10 § ja kunnallisen viranhaltijalain 5. luvun 25 § mukaisin liikkeenluovutusmenettelyin. Siirtosopimuksessa määritetään sekä luovuttajan (ao. kunta) että luovutuksen saajan (liikelaitos) vastuut. Lisäksi sopimuksessa todetaan myös yksittäisen siirtyvän henkilön asema siirtohetkellä. Järjestelyissä noudatetaan Paras –puitelain irtisanomissuojaa sekä periaatetta siitä, että henkilöstön palkka- ym. etuudet harmonisoidaan liikelaitoksessa erikseen määriteltävän kohtuullisen, esim. 5 vuoden siirtymäajan puitteissa
- Taloushallinnon piiriin kuuluvissa järjestelyissä lähdetään siitä, että liikelaitos vuokraa tarvitsemansa tilat ja kiinteät laitteet kunnilta. Vuokrauksesta sovitaan erikseen liikelaitoksen ja kunkin kunnan keskinäisellä vuokrasopimuksella. Vuokrasopimukset valmistellaan siten, että ne astuvat voimaan 1.1.2011. Siirtävästä muusta omaisuudesta (aineettomat oikeudet, koneet ja kalusto, varastot) ehdotetaan siirtyvän omaisuuden rajaksi 10.000 euroa. Luovutettavaa omaisuutta varten perustetaan sijoitusrahasto, johon kunnan luovuttama omaisuus merkitään sijoitukseksi. Rahastolle hyväksytään rahastosääntö, jolla määrätään mm. pääoman käytöstä ja siitä kuinka eroavalle kunnalle korvataan sen rahastoon sijoittama pääoma ja maksetaanko sijoitetulle pääomalle korkoa. Sopimusten osalta ehdotetaan, että kunnat irtisanovat sopimuksensa joita ei voi siirtää liikelaitokselle. Hankintatoimen osalta liikelaitoksen hankinnat toteutetaan pääosin osana laajempaa seudullista ja sairaanhoitopiirin hankintatoimintaa
- Tukipalvelut organisoidaan soveltuvin osin kuntien ja sairaanhoitopiirin samoin kuin muiden palveluntuottajien tuottamia tukipalveluja sopimus pohjaisesti käyttäen. Tukipalvelujärjestelyistä sopiminen edellyttää yksityiskohtaista kunnittaista selvittelyä, joka suoritetaan toimeenpanosuunnitteluvaiheessa
- Liikelaitoksen palvelujen tuotteistamisesta ja kuntalaskutuksesta ehdotetaan, että liikelaitoksessa odotetaan mahdollisen kansallisen tuotteistuksen valmistumista ja siihen asti kuntalaskutus perustetaan suoritekohtaiseen tuotteistukseen siten, että hinnoittelu ja laskutus tapahtuvat vastuualueittain palvelujen todellisen käytön mukaan. Tuotteistuksen pohjana ehdotetaan käytettäväksi nykyisin kunnissa käytettäviä perussuoritteita. Niiden toimintojen osalta, joissa suorite pohjaista laskutusta ei voida käyttää, laskutus suoritetaan väestöpohjaisesti
- Tietohallintojärjestelyistä ehdotetaan, että rekisterinpitäjänä toimii liikelaitos, joka juridisesti kuuluu Mikkelin kaupungin hallintoon. Lisäksi ehdotetaan, että asiakas- ja potilastietojärjestelmät yhtenäistetään siten, että liikelaitoksella on yksi yhteinen perustietojärjestelmä. Henkilöstö- ja taloushallinnon sekä muiden tietojärjestelmien osalta käytetään seudullisesti sovittuja Etelä-Savon tietohallintoyhtiön ylläpitämiä

järjestelmiä. Tietohallinnon ja ICT -palveluiden järjestäminen ehdotetaan hoidettavaksi Etelä-Savon tietohallintoyhtiön toimesta

- Uudelleenjärjestelyjen toteuttamisen toiminnallisista hyödyistä esitetään, että merkittävimmät hyödyt saadaan toiminnallisista järjestelyistä, jotka näkyvät nykyisten, suhteellisen pienten ja haavoittuvien toimintayksiköiden toiminnan turvaamisessa suuremman palvelukokonaisuuden toimesta sekä erityisesti siitä, että muodostuvalla suuremmalla organisaatio-kokonaisuudella voidaan nykyistä paremmin turvata työvoiman saatavuus ja osaamisen kehittyminen. Lisäksi järjestely tekee mahdolliseksi kuntarajat ylittävän palvelujen käytön, hoitoon pääsyn ja kuntalaisten valintamahdollisuudet valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti
- Järjestelyn kustannusvaikutusten tarkka euromääräinen laskenta ei ole tässä valmisteluvaiheessa vielä mahdollista, mutta on arvioitavissa että hallinnon, sekä tukipalvelujen ja diagnostisten palvelujen järjestämisessä voidaan kustannustasoa alentaa ja rationointihyötyjä saada aikaan. Tavoitteena tältä osin on kustannussäästöjen aikaansaaminen mm. henkilöstön luonnollisia poistumia hyödyntämällä. Asiaa on mahdollista lähemmin arvioida toimeenpanosuunnittelun yhteydessä. Lähtökohtana muun toiminnan osalta on arvio siitä, ettei kuntien nykyinen yhteenlaskettu kustannustaso järjestelyn johdosta kasva, vaan pikemminkin uudelleenjärjestelyn avulla mm. ikärakennkehityksen johdosta kasvavat tarpeet voidaan tyydyttää tarpeen kasvua pienemmällä kustannuskasvulla
- Jatkovalmistelua koskevinä ehdotuksina esitetään, että kuntien päätettyä yhteistoiminta-aluejärjestelyihin osallistumisestaan ja yhtäpitävin päätösin hyväksytyään yhteistoimintasopimuksen toimeenpanovalmistelua varten rekrytoidaan ensi vaiheessa seudulliseen hallintokeskukseen sosiaali- ja terveysjohtaja sekä liikelaitokselle johtaja sopijapuolina olevien kuntien sisäisen tai niin päätettäessä ulkoisen haun perusteella. Toisessa vaiheessa rekrytoidaan sopijapuolina olevien kuntien sisäisen haun perusteella hallintokeskuksen muut asiantuntijat sekä liikelaitoksen johdon asiantuntijat ja toimialueiden johto

Hankkeen ohjausryhmä ehdottaa hankkeen jatkamisesta seuraavaa:

- Perustamissuunnitelmasta ja kuntien yhteistoimintasopimuksesta pyydetään kuntien lausunnot helmikuun 2010 loppuun mennessä
- Lausunnot käsitellään hankkeen johto- ja ohjausryhmissä siten, että tarkistettu perustamissuunnitelma ja yhteistoimintasopimus toimitettaisiin kuntien hyväksyttäväksi viimeistään huhtikuun 2010 loppuun mennessä
- Tarkistetut asiakirjat toimitetaan kuntien yhdenmukaisin päätösin hyväksyttäväksi siten, että kunnat sitovasti ilmoittaisivat kesäkuun 2010 loppuun mennessä, haluavatko ne olla mukana suunnitellussa yhteistoiminta-alueessa vai eivät
- Mukaan ilmoittautuvien kuntien kesken käynnistetään toimeenpanosuunnittelu heti kuntien päätösten jälkeen
- Yhteistoiminta-alueen toiminta käynnistetään 1.1.2012 toimeenpanosuunnittelun pohjalta. Niille kunnille, jotka haluavat liittyä yhteistoiminta-alueeseen vasta 1.1.2013 (=PARAS -puitelain mukainen takaraja), annetaan siihen mahdollisuus